این تحفه در کتابلی بهاسی گنج شایگان
درون بر گهر ایرا چنین انزوا دیموت

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No 5492
Eski Kayıt No

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C. İş. Süleymaniye Kütüphanesi Müdürlüğü
1923

لب	دودق
زبان	دل
دندان	دیش
چشم	گوز
ابرو	قاش
مژگان	کرپك
رخ	یناق
روی	یوز
پیکر	جهره
غبغب	جکه التی
دوش	اوموز

هذا کتاب بسم الله الرحمن الرحیم فارسی

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام
علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین اما بعد
کتاب فرشتانک مشابه اولنلرینی بیان ایدر اولا
ایزد حق تعالی حضرتلرینک اسماسندن
اسم ذاتدر وعلم خاصدر الله معناسنه
اطلاق اولنور یزدان اسم صفاتدر وعلم
خاصدر وعربجه خالق معناسنه اطلاق
اولنور خدای حق تعالی حضرتلرینک
اسماسندن علم خاص اولمشدر غیره اطلاق
اولنمز اگرچه اصلنده صاحب ومالک
وعزیز معناسنه در اما صاحب مطلق

ومالک

ومالک مطلق وعزیز محقق همان حق تعالی ناخون
حضرتلریدر اندن غیره صاحب اموال
ومالک املاک وعزیز القوم دیرلر اما سینه
بالذات دکلدر بالعرضدر مجازا دیرلر شکم
بو سببدرکه خدای واجب الوجود اطلاق
اولندی کثرت استعمال ایله علم خاصدر نافه
بزرگ اولو یعنی جلیل معناسنه واشباه
ومشابه اولنلرک جمله سنه وصف اولنور میان
رهنمای یول کوسترجی قولغوز یعنی قبا
هادی معناسنه در که اکا رهنمون ورهبر
دخی دیرلر پیغمبر حق تعالی حضرتلرینک کمر
جانبندن خبر ویرن معناسنه در زیرا توده
لفظ پیغام وپیام بوجمله خبر معناسنه در
اما بر حرفدر لفظک اخرینه الحاق اولنور خون
پیغمبر اولور وپیغامبر دیرلر وپیامبر درون

ناخون	طرنق
سینه	کوکوس
شکم	قارین
نافه	کوبك
میان	بل
قبا	قفتان
کمر	قوشاق
توده	تل
خون	قان
درون	ایچ
بیرون	طشره
دلریش	قلبی کدردن اجیمش

٣

دخی اطلاق اولونور توانگر معناسی تركیبی
قدرتلو دیمك اولور یعنی غنی معناسنه
اطلاق اولونور گدای بو خصوصه یعنی دنیا
لغی اولمیان فقیر معناسنه خلاصه فقرا
زمره‌سنه اطلاق اولونور رخ یكی معنا
سنه‌در ودخی كركدان دیدكلری
حیوانه اطلاق اولونور روی یوز معناسنه
اما اماله ایله توج معناسنه استعمال اولونور
چشم كوز معناسنه‌در اما آخرینه
ها علامتی الحاق اولنور صیون چقوب
اقدیغی یره چشمه دیرلر هوش عقلك
وراسنده بر جوهره دیرلر حین وش
ادراك معناسنه كه آكاهش دیدیلر بود ابدی
وجود معناسنه‌در واكثری رابط معنا
سنه استعمال اولنور ففهم رود چای
بوش پوش بوز

ماه	آی
آفتاب	كونش
خور	كونش
مهر ده	كونش
مه نو	یكی آی
هلال	یكی آی
اختر	یلدز
شب	كیجه
روز	كوندز
شام	آخشام
سحر	صباح
امروز	بوكون
دیروز	دونكی كون
امشب	بو كیجه
فردا	یارین

شید كونش
فارسی
عربی

یعنی
اوبه دوره عداوت

٢

یعنی ایرمق معناسنه‌دركه آكا جوی دخی
دیرلر اما رود ایله جوینك فرقی بودركه
جوی ایرماق یرینه رود آقان صویه
دیرلر خور ومهر وخرشید وآفتاب لسان
درنده بو جمله كنش معناسنه‌در اما لسان
بهلودر كنشه رخش دیرلر بربط بر نوعه
چلغودركه قاز قنادینه بكزه‌دركه انك
ایچون بانك فتحه سیله آكا بربط دیدیلر
میزدای زد ودن لفظندن امردر
یاسی انج دیمك اولور جون اشباع ضمه
استفهام ایچوندر نچه ونته یعنی كیف
معناسنه‌در دریچه قپو كبجكی كه بیوك قپو
لرك ایچندن اوبوب كوچوك قپو ایدرلر
ودخی پنجره وطولاب معناسنه‌دركه ایچنه
اشیا قورلر ترجه دریچه لفظنده تحریفدر

شكفته	آچلمش
بو	قوقو
نسیم	خوش قوقو
بهشت	جنت
آشنا	بیلش
بوزناك	اولویوك

بی همتا لا نظیر ناوه ترکیده سنتدرلر یعنی یصداغ کهه
منهوت حیران اوزرنده حمیر ایدرلر ناودان اولق معناسنه
وخمیر تکنه سی ومشابه اولانه دیرلر
شیرین لذیذ انش فارسیدر اما ترکیده مستعملدر ٤ ..
زیور زینت اود ترکیدر عربیده نار دیرلر نج حرمن
یرنده ایرلمش حبوبات یعنی اناج دیرلر
زیب فر شهرت بجز حریدن لفظندن امردر ال دیمک
قوروتوق دخی دیکر اولور یعنی خذ معناسنه مستعملدر ففهم
زشت چرکین هلال عربیدر یکی ای یعنی ایلک غره ٢
شی دیمک اولور فارسیده اکا مه نو دیر
هکذا انجلیه لر ففهم کهکشان صمان اوغریسی که کیجه
گذشته ماضی ایله گوک یوزنده ظاهر اولان بیاض لقدر که
نیست یوق اکا کهکشان دیرلر گیسو بربلوک صاچ ا ٤
دیرکه بوزلرینک اوزرینه صارر
هست وار قیدرلر عربیده انه طره دیرلر غلام ٥

بس بتر
عو
پس اولسه

انه مادر دادر خویش بیگانه نبیره
بدر انا قرنداش خیشیم یادکیشی اوغول اوغلی
پسر اوغول

عربیدر قافیه ایچون کلمشدر قول
معناسنه در فارسیده اکا بنده وچاکر
زن ارکک دیرلر کنیزک قرنق یعنی جاریه دیمک
اولور فارسیده اکا برده وپرستار
ماده دیشی دیرلر بلغزد لغزیدن لفظندن یوررکن
دختر قیز سورچمک وطیانمق وسویلرکن خطا
شوهر ار ایلمک بربند ات گوکسونه اورد قلری رخت
زان عورت که اکا سینه بند دخی دیرلر ففهم نیام یعنی
کاندد جماع خنجر پچاق وقلج قینی ومشابه اولان قین ٤
معناسنه که اکا غلاف دخی دیرلر بر ١
شنجد اکده گوکس که اکا سینه دخی دیرلر ودخی
بریمش که اکا میوه دیرلر ودخی بر اوزره
بسته فستق یعنی اعلا دیمک اولور نهاز ارکج یعنی
انگور اوزوم سورینک اوکنجه یورر قولغوز معناسنه
الو اروک چوبانلر اکا گوسم دیرلر وبرسبیل

امرود سیب انار گلنار خربزه هندوانه چیلک
امرود المه نار کراز قاووون قربوز خام

بام كاخدر قصر كاشانه محكم خانه ستون

ويرانه كوشك قوناق قپو اوى يازارى او ديرك

كلنك
طورنا
شهباز
طوغان
باشه
آتمجه
چرخ
بايقوش
فاخته
اوكيك
كلاغ
قوزغون
پرستو
قرلنغج
مرغاب
اوردك
ماكيان
طاووغ

ورديم تاران
مرغ شب خوقوشى
شب پره يراسه
مرغ قوش
كوف اوكو
زغن چيلاق
بچه يودى
لانه يووه
آشيانه يووه
كبوتر كوكرجين
زاغ قرغه
گنجشك سرچه
زمستان قيش
بهار ياز
ايسى صوغوق
برف قار
يخچه طولو
باران يغمور

استعاره بر قومق و قوشلق و غيربنك
و هر نسنه نك مقتداسنه اطلاق اولنور
شوهر عورت ارينه ديرلر شوى دخى
ديرلر ۞ آدمه مرد و مرد ديرلر جوى ارمق
معناسنه در و دخى جوى استه مجوى
استمه ديمك اولور ففهم ميچكد يعنى طمر
چكيدن لفظندن مضارع غدر طملر ديمك
اولور تقطير معناسنه اطلاق اولنور
زنك وجودده قان موضعى اولان طمر
معناسنه اطلاق اولنور خوك وجود
حيوانده و انسانده اولان قان و دخى
سماط معناسنه دركه معروفدر كلكونه
قزلجه كه عورتلر زينت ايچون يوزلرينه
سورلر تركيده اكا فكر ديرلر شش
ضم شينن ايله اويكن يعنى اق جكر معناسنه در ٥

يخ بدانديش زفتواره سائل گدا
كلجه

بوز حسود بخيل دلنجى يوخسل

تازيانه شانه زنبرك برق ريشه

قمچى طرق منقل بيغ سيچغ

كلبهٔ عربده بوكرك فارسيده كرده
ديرلر معروفدر ستون هر نسنه نك
اوجنه و يوكسك طع دبه سينه وضرب
ورردده استعمال اولنور بوزيدن اوزمك
يعنى بر نسنه نوكلى طلب ايلمك معناسنه
و دخى اكن اكمك و بر نسنه يه عادت ايدوب
دائم اشلمك معنالرينه استعمال اولنور
١ معروفدر نافتن بمعنى تابيدن شعله و لمعه
ظاهر اولمق و ايلك و غيرى نسنه بوكمك
معنالرينه استعمال اولنور معروفدر
بافتن اورمك يعنى صاچ و شريت
٢ و غيرى نسنه اورمك معنالرينه استعمال
٣ اولنور تف آتش يالكى و قتى قزغون و بوغ
٧ و بخار و زبانه آتش شده ايله لغتندر
دميدن اوفورمك و سبزه اوربرمق

واغ طاغ اتكى ديوكسك برلر ويره لر معناسنه دور

زر آلتون
سيم كموش
دمر آهن
قلاى ارزيز
باقر مس روى
توجد دهم
اسرب قورشون
سيخ سلنش
سوزن اكتره
دشنه خنجر ٣
شمشير تيغ قلج
سكو نيزه
ديلك خشت

تازه كسكين
كردد
بچاق
پرتاب خشت
نيزه

آغوش دراغوش
قوجاق قوچ

باختر خاور
مغرب مشرق

فارسیده عربیده ٣

کنیز دهی بنده گدای سائل زنکی چاکرده

جاریه قول کوله یوخسل فقرا عرب قول

ویرستار دیرلر

زنکین

منی	به	وکوزل قوقوق وطك یری ظاهر اولمق
غو	سن	معنالرینه استعمال اولنور طپیدن طلاپمق
کفتن	دیمك	یعنی اضطراب ایله حرکت ایدوب الن وایاغن
سخن	سوز	صالوب دپلنمك معنالرینه مستعملدر
بکوی	سویله	ذمایدن اورکمك یعنی طاغده کیك برسنه
کفت	دیدی	دن اورکوب قاچسه آکا اهو رمیده دیرلر
		شیر سد معناسنه در ودخی امالة ایله ٦
شنفتار	طنبور	ارسلان دیدکلری یرتجی جانه واره اطلاق
		اولنور نه توره یعنی
دم	دودوك	طوره یه ومشابه اولان معنایه در کی
دف	نای	اواوخان یعنی اولو پادشاه معناسنه کی
نافر	چنکی	خسرو وکی کاوس وغیریلرك کبی معنالره
		اطلاق اولنور کی زمانده استفهام
		ایچوندرکه کی قچان یعنی نه زمان دیه جك
رود	بای	یرده استعمال اولنور کانه کوچك اوددرکه

کوه وادی دشت هامون

بردق دره اووه پیلاقده

پیکار	چشمه
جوی	ایرمق

سبو

وسنی

گاو اسد خر اشتر اسب کرگ مادیان

اوکوز قلیز اشك دوه آت طای قسراغ

شیر		
اوصلان		
شیر ژیان	قیون	میش
ایری ارسلان	قنزو	بره
پلنك	قوچ	کبش
قپلان	آت	کوشت
فراتوق عناق	بغرسق	روده
قره قولاق	قویروق	دنبه
روباه	اودون	زنده
دلکی	خود	کشت
وزغ	آتش	اود
قورباغا	تیق	بسون
سنك پشت	کل	خاکستر
قابلومبغا	توتون	دود
خرچنك	ایدی	بود
یکج		
خارپشت		
کرپی		
کتاك		
کنکات		

بیلا قدم ایدرلر وصیادلرك یری که

قامشدن اولور سه نین دیرلر بهم اولو

یعنی غصه وقسمت معنالرینه اطلاق اولنور

نکران طلو یعنی کوکدن یغایان بوز پره

معناسنه درکه ترکیده آکا طلود یرلر ویخچه

٤ دخی دیرلر دمه روزکار ایله یغان طمانلو

قار معناسنه درکه آکا ترکیده دپی دیرلر

٢ تار جلاهلرك ارش ایلکی ودخی طنبو

رك تللرینه دخی تار طنبور دیرلر بستن پاء

عجمك کسره سیله اودوشمه شی که آکا قالی

دیرلر اما فتحه ایله کری کله دیرلر خوی در

یعنی اسپدن وجودده ظاهر اولان تر معنا

سنه اطلاق اولنور سپهدار چری باشی

یعنی بر عسکرك باشی بوغ سر عسکر معنا

سنه اطلاق اولنور بهراد بریلدز درکه

آتش زنه سوخته

چقمق قو

اسباب کندوم ارز جو ارزن بپا نان
دکرمن بغدای اون اربه طری بوکرجه اکمک

نمک طوز
زبده قیماق
ماسد یوغورت
لبن سود
شیر سود — مسکه تره یاغی
بیرام جشن
خوردن یمک
چشیده طتمق
کرفتن طوتمق
پشیمیدن اوطتمق
انداخ اتمق
یافتن بولمق

بشنجی قات کوکده طوغر عربیده
اکا مریخ دیرلر صح کیوان دخی بر یلدزدر که
یدنجی قات کوکده طوغر عربیده اکا زحل
دیرلر تابستان قیش ایسیدن عبارتدر
یعنی یای فصلی معناسنه بان بهار فصلی
معناسنه درکه بهار ایلارینه ماه جلالی
دیرلر پاییز کوز فصلی معناسنه درکه کوز
ایلرینه تیره ماه دیرلر کنده قوقش یعنی
مردار قوقش لاشه وغیری نسنه معناسنه
کندیده دخی دیرلر افرینده یعنی یرادیجی
حق تعالی حضرتلرینه مخصوصدر غیریه
اطلاق اولنماز کرزن قلپق معناسنه
بر مرصع تاج درکه عجم بکلری التون
زنجیر ایله باشلری اوزرینه اصارلر
وکاه کاه باشلرینه کیرلر وعورتلرك

پرورش بسلمک نمودن بچیدن خمیدن دفتن عماد
کشیده چکمک کوسترمک دیرمک اکلمک سپورمک بکد دیرمک

اوردن ریختن ستایش بکر بختن سرقه پاره وهم یاره اروغ
کتورمک دوکمک اوکمک قچمق اوکسورمک اسنمک ککرمک

٦

خنده کوملك
کریه اغلمق
خرم شاد اولمق
دمه
بتك
اشم
پراشور
ویردی
بسیار چوق
اندك ان — ایرا زیرا
کم اکسك
فراوان بول
تمام

کیدکلری یعنی سرپوش معناسنه در رانین
اتراك طایفه سنك کیدکلری شلوار که
اکا اشم دیرلر نوار اورکن یعنی ایپ اورغن
معناسنه وچادر شریدلری وطنابلری
معناسنه اطلاق قدر ارژنك مانی کتابی که
انده دورلو نقش وصورت تصویر اولمشدر
اوق واتیز صوسز اولان یرلر ویازیلر
وصحرالر معناسنه اقلا قدر باز طوغن
معناسنه ودخی اوپون معناسنه وکرو
نیه دیجك یرده استعمال اولنور بوهه
مویمل دیدکلری برنجی قوشکه اکا دلوجه
طوغن دیرلر شید باز معناسنه در بطر
ایومك وساوتمك وغرور وخیرت
معنالرینه استعمال اولنور سوك پاس
وماتم ومصیبت معناسنه وکوسه اولان

زفت نغز خرسند بیشی شوغ افزون
ششماه اجی قوزلی قانع زیاده از زیاده

بسکه کاسد کمتر کم
از نقص اك اکساك اسك

پست خوبلند فرود سرنكون ماش سمی
الچق یوكسك اشغه باشی اشغه نیدان طوغرو

رسته قورتولمش كیشی یه اطلاق اولنور خوك اوطنوزی
بسته بغلو معناسنه در اما كه زیبانی ازغون طنوز
دسته صپ معناسنه در ودخی كوازنان ایله صلنمق
معناسنه در كلنك معنا
ترسا صنم پوط لرینه استعمال اولنور تركنادبور ایتمك
مجوسی نصارا
طاپلان پرستش طپنغ یعنی
صورت استعمال اولنور اوتمه یعنی اكن
منحوسه دوده قیغ باشلری تازه ایكن وباش ایكن انشده
پوط
پرست كشور اقلیم اوه لرلر اكا اوتمه دیرلر بیختن ایتمك ٦
طاپدی طلعت دیدار یعنی اون وغیری نسنه الملك معناسنه ودخی
چلیپا بهره نصیب عاجز وكرفتار اولمق معناسنه در سبوس
خاج سپی اق كپك معناسنه یعنی اون وغیرینك
برهمن سفید بیاض كپكی وهر نسنه اشی كه اكا كشكك دیرلر
پاپاز سیه قاره معروفدر آذر اتش یالكی یعنی علولی اتش
كنشت معناسنه در اخگر كوز یعنی زلك یالكی
كلیسا سبز یشل
تف اتش یالكی ٤

٩ سرخ احمر بور
زرد صارو قزل قرمزی فسدیقی رنك كسلمش
نیل چیوید

دریا تموج ماهی شناور خوته
دكیز دالغالنمق بالق دالغج صویه طالمق

ایراق نژاد كسلمش یانمش اتش كه اكا كوز وزلك
كوچ دشوار دیرلر هموار دوز یر معناسنه ودخی
طولا ویا عرضا برابر اوله اكا یكسان دخی
قاچاجق یر جای گریز دیرلر سوهان اكه كه انكله دیمور اكه لرلر
وهر جنوارك صیرتنده استعمال اولنور
یول راه سامان نشانگاه واستقامت معناسنه
منصب جاه یعنی عوادر ناسه خیر جواب وخیر اندیشه
قویی چاه اولان كیشیه باسامان دیرلر اما بدخواه
طتلو بامزه وبد اندیش اولان كیشیه بی سامان دیرلر
ناوان وریم یعنی
طتسز بی مزه وغیر نسنه كبی كه وبرلسی لازم كله ژاله
یتشی اجی تلخ كه اوفورروب انكله صوجكرلر تلودر اكا تو
زهر لغوغ دخی دیرلر روان جان بوایكیسی دخی
نوشین اكشی ترش لغتدر اما جان روح حیوانیدر هر دیریده
طاتلو قوروق غوره اولور اما روان روح مجرددر همان
دانه حبه زنبور كندو انكبین قند
ارو قوان بال شكر

موش کربه سك خرص پورینه کپی کرك زلول مار مور

صیچان کدی ایت ایو بیمو بیموره قود قورت یلان قرنجه

کوش ناهی

صدف

انسانه مخصوصدرکه نفس ناطقه دیرلر

اهسته	یاب یاب	
بزم	مجلس	پیمانه طاو قدح
نادی	مجلس	پیاله طوقسه قدح
ساغر	باده	ساقی باده ویریجی
اب	صو	مل باده
نوش	ایچ	نوشانوش
مرغوب	قیمتلو	طورمه ایچه ایچ
درر	اینجو	
کام	مراد	مجلسك قرنیملی
کامیاب	مرادینه ایره	
عادی	عنبوق یکی دیمله	نوینغ
بادی	اول	
نام	اد	
ادم	مردوم	

زفت زاء عربینك فتحه سیله بوغن یعنی ٦
قالین معناسنه اما ضمه ایله بخیل معناسنه
قبره قره صاقز که چام اغاجندن حاصل
اولور ترکیده اکا زفت دیرلر معروفدر
کود ببانی طغ اشکی معناسنه ودخی ٥
کورسین یعنی قبر معناسنه خرچین هکبه
معناسنه که اکا خرج هکبه سی دیرلر ودخی
خروس ایکنه دیرلر دیش صقل معناسنه
ودخی برك بش دیدکلری مرداریان که اکا
شپرنجه دیرلر دیشه صچق یعنی شال وقومش
صچغی ومشابه اولان صچق معناسنه در
جبره تکن یعنی جرملو وجسارتلو غالب
معناسنه در خیره یوس یعنی سست وزبون
وفاشمش کوزه واوبوشموش اعضایه

اول طیبه طیب بیان قیراد

پاکیزه پاك اورطه کنار دره

نوك اوج

نمیقه جریده بتی هامون مداد خامه

مکتوب دفتر نامه یازی مرکب قلم ٨

دریده	یرتوق		
دمیده	وصود	دمید	
ابعاث	ارسال	فرستادن	ایرشدی
وصال	اولشمق	شادکردن	قوندرمق
فراق	ایرلمق	خریدن	سوندرمك
پیام	خبر	صاتون المق	
رنج	امك	نهفتن	صاقلمق
کش	فراح	کردن	
بیمار	خسته	اینانمق	شرم
بیمار	سقیم	اوطانق	
تب	ستما		
لرزان	تتره مك		
بونیش	غمکسار		

دیرلر بش آرینك دیکنی معناسنه باك
آرینك چونوشندر دیدوکی لطیفدر کری
دونم یعنی باغ باغچه وتارلا دونمی وغیرینك
دونملری معناسنه در فر رونق وپراشق
ولطافت معناسنه ودخی تنسوم نماو تازه
کوزل معناسنه استعمال اولنور کیش
دین ومذهب معناسنه ودخی اوق
باشی قوبجق پرکش معناسنه در چین شئ
معناسنه در که چاپچیز دیرلر یعنی دورد
شئ بشیز بول یعنی بالق واورن ومنغیر
بولی وجمله مشابه اولان پول معناسنه در
اهنجه چلا هلر التیندندر تیزکاهده بیرزك
بزیز کنارك چوزلر وکورلر ترکیده اکا چنبار دیرلر
راغ طغ اتکی ویوکسك یرلر وتبه لر
معناسنه در تب حمله ایلمك وبلك

نوازش نرام کلکونه

اوخشمق یواش فحه

تیر کمان در گشاد دربان بکشود نگهبان

اوق یای آچ قپو قاپوجی آچدی گوزجی

جوشیده قیندی و بوکریمك وات حمله سی معناسنه
ودخی قعر یعنی دیب و دره و دریا
یخ بشدی وقوی دبی و مشابه اولان دیب معناسنه
الاویش بولاشوق
انگیخت قوزشمق ودخی قوش یوزینه تك مرغ دیرلر
سوزیده
فکنده بزغمق کاك یکسمات معناسنه ودخی ار یعنی مرد
قارشدرمق الوده
٧ معناسنه و کوز بیکنه دخی کاك دیرلر زاك
بولشمق
اشتی بارشمق زاج معناسنه یعنی قره بویه که اکا زاج
سال یل قبریسی دیرلر معروفدر بار یوك معناسنه
ودخی بار اغج حاصلی یعنی اغاجده بیتن
نسنه معناسنه ودخی باز بول دیدوکی
باد یل کره یعنی قره معناسنه در که سه بار دیرلر
بیم قورقو یعنی اوچ کره دیمك اولور چاپلوس
نسیم یاریم دیل ایله تلطف ایدوب دوستلق صورتنده
نیمه یاریسی
تابدار یارلق گوسترمك اما کوکل ایله دکل دیمك اولور
درون
اندرون یالدز اغشتن اصلمق و اصلتمق لازم و متعدی
بتون

بود کید کشت چراگاه کاه نهفته
بنا کل اکین اوتلوغ گزلو [illegible]
روان جان

کندیم کند کند پکسسته پرداخته دبوده

قوقوش قیوش اوزلموش دوزلمش قابلمش

دونکی دی اولور استعمال معناسنه خوی کرده دکلمش
کون معناسنه یربر اونکی کون معناسنه اماده حاضرلنمش
دوش دون کیجه معناسنه ودخی
اوموز معناسنه پرندوش اوتکی کوه طغ
کیجه معناسنه در اسب طوقشمق یعنی گروه بحس
نسنه بر برینه طوقشمق ودخی فتنه
وفساد معناسنه در اشوب اوزکی یعنی پیشه کسب
اوزکوب طاغلمق وقارشمق معناسنه خایسك چکج
در انکلیون حضرت عیسی یه نازل اولان
انجیل کتابی معناسنه در و ترسالر قاتینده چوب پای دوربو
بر معتبر کتابدر و قماشکه دورلو رنکی اوله کفچین کبچه
و درلو چکلر معناسنه در سج برالتنده
اولان اوللر و محزنلر ولغملر و مشابه اولان افسار یولاود
معنالره در زلق یعنی یوزی اشاغی درخود اغج
صیرنجق اولان بر معناسنه در زکاه پابرهنه یالن اباق

فیروز زه ابکیر فهمید اکلدی
غالب کریش صونوده طوبلاندیغی یر فهمیدن اکلمق

طود طوره مثوی شمار بول بی

معشوقه تل مقام صایی یاره یوق

فدا — ویرلکم
جدا — ایرلوق
خرامیده — صلنوج
نیل — ایلمك
هوش — اوصلو
صید — او
دام — دوزق
پند — نصیحت
پوشیده — کیزلو
بوسیده — پورودم
جوی — اسنه
مجوی — اسمه
گرمابه — حمام
شسته — یقاغش

بیالی اخفا
فاش ظاهر

ضمن معناسنه که اکا که دخی دیرلر ودخی
قبوجی بوته سنه کاه دیرلر بیو ینکه
وکلین یعنی عروس معناسنه که دوکون
عروسنه بیوکانی دیرلر سرخاب برقوشدرکه
ترکیده اکا اکت دیرلر اما انغوت دیمکله
مشهوردر جرس برقوشدرکه ترکیده
اکا چیکك دیرلر یعنی طوی قوشی معنا
سنه در ناش خلال که عورتلر یوزلرینه
چوید ایله اکنلبوب عاربنی بنلر ایدرلر
بردخی جقماز اکا ناشاداد شرکت دیرلر
ترکیده اکا چحث دیرلر سبکی اصلنده مثلث
معناسنه ایدی اما استعمالده سبجی یعنی
خمر معناسنه استعمالدر والانه مهرکه
انکله دیوار ایدرلر مهرفارسیده بونجق
معناسنه اطلاق اولنور بنالیدن

هشته هشت منش

ضعیف

صاریقش صالی ویردی طبیعت

خوکرده درلمش

زنخدان — ینافده دوداقدم اولان چقوره دیرلر
دل — کوکلر قلب معناسنه
دلفکار — قلبی محزون خاطری مجروحه دیرلر
دلکشا — قلب اچیجی

١٠

ضعیف وبی مجال اولوب ایکلدمك
وفریاد فغان ایلمك معناسنه اطلاق
اولنور زنوبیدن ایت وقورت اوازی
ودلکو وچقال صداسی معناسنه در
تراویدن صو وغیری نسنه صزمق ترشح
معناسنه درکه اکا زهیدن دخی دیرلر
مستمند اکلو یعنی حاجتلو وسکابتلو
وضعف بی مجال معناسنه اطلاق اولنور
خوشه ارپه وبغدای اکنلرینك باشلری
که عربیده اکا سنبله دیرلر ودخی خرما
واوزوم صلقمی وغیرینك صلقمی مطلقا
صالقم معناسنه در سکیزیدن بوکلمك یعنی
ات وقیز جنسی اوینایوب صچرامق زاج
هنوز اوغلان طغرموش عورت معناسنده در
پیشیار اوغلان طغرکن اوده حاضر

سرکش — اطاعتسیز اوله هم بدخوی اوله
دلپسند — طبعه موافق
مستمند — قلبی محزون هم نیاز اهلی
خودپسند — کندوسین بکنمش
خودبین — کبیر ایدن
ستمکر — ظالمه دیرلر
بیداد — ظلم ایدن
دادگر — عدل ایدیجی

دلشکن
ادمی تکدیر ایدن
سرفکن
تواضع ایدیجی
دلگیر
خاطری قالمش
تیره شد
یك عضبلندی
خیره شد
عقلنی شاشیردی
مغ
دبر
امدبتنك
یك طارلدقده دینور
اندیهم
برازطاریلورسه دینور
حرومبین
وقت ایلك اتی هرایشه
خردمند
صاحب عقله دینور
دلریش
قلبی کدردن احیان
دلجو دلپذیر
یك مقبول اوله

دلارام اوفتاده شهوار نایاب کوداب کنند

کوکل الیجه‌کی دوشکون پادشاهه بلونورسه‌یرك قبه یاپلمش قبه

محبوب عاشق لایق اولان از بلنور تربه

بولنان عورتکه فارسیده اکا اورده
دیرلر ترکیده ماهی عربیده قابیله
دیمکله معروفدر کوپله صوا اوزرنده حباب
پیدا اولان قبارجقکه عربیده اکا حباب
دیرلر بارنده‌کی یاغش و شدید روزکار
ایله کلن یغموره ترکیده اکا فانی دیرلر
طبرخون قزل سوکتکه ترکیده اکا
پیره بولی دیرلر و بیدطری دخی دیرلر
و قزلجه یمشکه طغلرده اولور تعریب
ایدوب اکا کره بولی دخی دیرلر خود
اشق یعنی دمردن تاقیه دیرکه جنکده ابی
باشلرینه کیرلر اکا تولغه دخی دیرلر
رسته قورتلمش معناسنه و دخی ارسرا
سی که اکا رسته صف است دیرلر دلاله
یورجی یعنی اویدورجی عورتکه اکا بوزه

بشه کیك ملخ جست

ونده

سورینك پیره چکرکه صچرادی

مرغزن هم کورستان
قراد
طوفه‌دی کردار
هم ایشه کوجه عادة
دانشوار
صاحب علم اولان ادم
شایگان
اوجوز لوغه
ذوددو
ایلزبودیجی
ناب
خالص و صاف و خاص
نادر
دلبرك جلو سیدر
بینا
کورشمه
خون ریز
قان دوکیجی
خوناب
قانلی
اوفتادن
دوشمك

پروردکار پاینده همیشه بینا دانا مهربان همان

الله تعالینك اسم شریفنك وصفیدر باقی دائما کوریجی بیلیجی مرحمتلی دائم

ونك دیرلر و سخن لسان تازیده چرك
معناسنه درکه تازی عربك بدویسنه
اطلاق اولنور ساوین سد بد معناسنه
درکه پنبه سد سه ساوین پنبه دیرلر
پدروا قولانی ظاهر بوکه اسان معناسنده
و مبالات معناسنه در کرج کسر کافله
قاون و فاربون و اتمك و غیرینك
دیلمریکه اکا برین دخی دیرلر کبا
کاف عربینك فتحه سیله ابش کوج معناسنه
اناصر اربعه معناسنه در تاب شعله
ولمعه معناسنه درکه و افتاب و ماهتاب
دیرلر یعنی ای و کون شعله سی و قبی قزغون
و طاقت معنالرینه در و دخی بکلم
معناسنه که اکا چین دخی دیرلر فراخ
شام و لا بتنده ایکی اغاجدرکه نان و یاش

پرسیده پاسخ

سوال جواب

ستوده محمد
برکزیده مصطفی
سپاس مدح
راستا ثنا
باشد اوله
باوریده اینانمق
جائزورا لایق
فرورا اسنا
ماننده مثلی
نشود اولماز
کویا مثلا

نشود اولماز
باش اول
شد اولدی
باد اولسون
پاینده باقی

درآمد هیبا ماو فرودآ تو فرو بنشین اذ بروی

ایچرو کلدی

نشست ایقداش بن انا سن کیمه اوتور کید

اوتوردی

بکریخت وردونه کیدیجی بر برینه سوررلر آنی ظاهر اولور

بر برینه مرخ و بر برینه عفاز دیرلر عرب

قاچدی

نرهید ایذ گلور بستانده معروف ومشهوردر موسخوار

قورتولدی ایذ کلدی

بکرفت ایند کلیجی چیلق دیدکلری بر نجی قوشدر که اکا

طوتدی

بندید وبیست رفت کیذی زغن دخی دیرلر سوکوار یاسلو وماتملو

ومصیبتلو کیشی معناسنه اطلاق اولنور

بغلدی

دید چرا نیچون افسانه حکایا ومثل وسرکذشت

ابرشدی

معناسنه در که عربیه اکا سمر دیرلر [illegible]

دهانید چیست ندر وقدر کوکنار خشخاش که معروفدر

قورتاردی

برست آن او وبر نوعه جامدر که یمشی اولور مشهور

خلاص اولدی

در علم اقلیم یارسده بر شهرک ادی در ذکره

دادرس اوست اودر ودخی سنجاق وصورت وهیئت وشکل

امداد ایریشو

وشمائل وبیرق وقماش طمغاسی ونشانکه

دبوده این بودر انا علم النوب دیرلر ودخی علم طراز

قاپلادی

کرفته کست بیمدر معناسنه در یعنی زیبا معناسنه که قماش

طوتبلدی

تله ودام قدام قنغی جسان بدان قردی

طوزاقدر

قفنالد

کجا اوقنده نیجه ببل جوان

چنان چنین چون دوزی دستان دوزی پاداش

بویله اویله کبی ایرشدیریجی رزق خیرالمجزا

اوقو بخوان زنجفی وشرنیلری وزیب وزر معناسنه

وبر بینک ادی در که طوب طرازی اکا

نویس یاز نسبت قلنور مشهوردر مغ کور یعنی ضمه

ایله آتشه طپان مجوسی معناسنه اما فتحه ایله

چالیش بکوش قرآن نوی قراکو یعنی ظلمت معناسنه در ماغ کیجه قرا

اوقودی خواند کوسی ودخی درینک ایچ یوزینه اطلاق

اولنور رشت بر اوقدر که دفرنی برینه

یازدی نوشت دلکلوجه کمک قیوب اترلر چاغرور

صدا اویور ترکیده اکا چغریق دیرلر

دیدیب دکله بشنو اما چاووش اوقی دیمکله معروفدر خنبک

اکلدی آذان بانک نماز کوکجک یعنی بحلو معناسنه ودخی سرد

مسجد فرزق وصووق معناسنه در سخولبدن صفیر

نعره اورمق یعنی اغز اوتدوروب اصلق اورمق

امام پیش نماز مق ات کشمک سهیل معناسنه در نکوهیدن

اویموش پیشوار یاروب یچمک یعنی بر کشی هزل ودخی

پارسا دون نادان مرای سالوس

دعا درود

مومین یگانه کوی اهل تقوا اوروج جاهل صوفی

کیش دستخیز بهشت دوزخ رها ناتوان باله

ملت قیامت جنت جهنم قورتولوق ضعیف یوجه

راه دین	شریعت	
شکیب	صبر	
سروش	ملك ادی	کفت / دیدی
برتنه	اوجوجی	نیکتر / ایك ایو
بستان	مکتب	نشت / خوشبوه
یکتا	یالکز	فراز / یوقوش
ماندن	بکزمك	شیب / انیش
تهی	بوش	
پر	طلو	
نهال	اغاجك دالی	
برك	ییراق	
فاخ	داله بود اغه	

استهزا ایلمك معناسنه معروفدر
شادروان در ومنقش او معناسنه
در واوده دوشمه سی معناسنه که
منقش اوله و بیوك خالی معناسنه اوله
ترنجیدن طرلغمق معناسنه یعنی قوشلنجی
وقولانی محکم جکمك معناسنه بخسبیدن
غمدن وبلادن غایت زبون اولمق ولونی
متغیر اولمق اولور پاشا یه ترکیده ایچی دیرلر
دخی بیوك برادر معناسنه در اما تحریف
ایدوب بویك کشیلره دیرلر کندوری
صفره دنکه اتراك طایفه سی انی کندردن
ایدوب استعمال ایدرلر دستنبو ترکیده اکا
ییلغج دیرلر عربیده شمامه دیرلر اما
ترکیده دخی مستعملدر پیوسته
هواره همواره دائم اولوشوب بربرینه متصل اولدی

جامه خواب	دوشك
خفتن	اویومق
خسبیده	اویومش
شکرخواب	طاتلو اویقو
خواب	دوش

خوابیده غنود بیدار

اویومش ایرغنمش اویانق

١٣

برخواست سرخواب کوشاب کوشاسب بدمست

قالقدی اویقونون اولی بچه جبا الدی احتلام اولمق سرخوش

راه روان	یولجی
نابدید	بلورسز
نابود	یوق اولان
تراخت	بك عجله ایتدی
شتاب	ایومك
جنسبا	مناسب
زیبا	بو اشفیلی
پرواك	بنجی
تاب	طاقت
کزاف	لاف
پشم	یوك

پیوست شرمسار اوتنان جبجیل کبیدرکی پرده
اهل حجاب کبیدر مندش یعنی دوشمه عربیسی
بسات بمنك طسه عربیسی بلبال کردن اشکار
ایلمك عربیسی ایضاح کوشه چشم کوز اوجی
عربیسی غمز العین نکریدن باقمغه عربیسی
الماح سخن چین قوجیه عربیسی نمام کشانیده
اچیجی عربیسی فتاح دشوار کوج باش اغربیسی
رنج درد محنت مرنج انجنمه آزر مارت ابی
نودود اونونجی کون اردبهشت نیسان ایی
فنج شنج صاغر غنج نازشیوه کنیو عشتل
تنبلدر

سخت سنك خارا نرم

قتی طاش قرقر یموشق

هفدانه افروشه نفشه شبه دوشاب شله اشنیه

عشور ایوحلوا بقلوا اوزوم صویی چكمز لپا بریان

ابیا صووادیجی

بی آب صوسوز

تشنه صوصامش

سیراب قانمش

ژولیده قاندرمش

مستزاد حلال

شفور حرام

شكست قردی

اشكسته قرلمش

مشكو قیرمه

شكو قرق

اویز ایلغنده اصیلور

سمند اشقر قزل حیوان

بیتاب قوتلی اولمیان

اب روان نیره پاپاب

بی مایه جاهل ومفلس

دارشكنه سلیمانی دیمك اقرصو بولانق دیب

Süleymaniye U Kütüphanesi
Kısım: Hacı Mahmud Ef
Yeni Kayıt No 5492
Eski Kayıt No